

debatt@klassekampen.no

KRONIKK
& DEBATT

Feil, Klassekampen

ATOMVÅPEN

Svein Roald Hansen

Klassekampen gjengir mine uttalelser om forholdet mellom regjering og storting på utenrikspolitikkens område så knapt, at de konklusjoner som trekkes i titler og kommentarer blir helt misvisende.

Utenrikspolitikken er ifølge Grunnloven regjeringens domene, prerogativ som det heter. Det betyr selvsagt ikke at Stortinget abdiserer og overlater utenrikspolitikk til regjeringen. Det vil ikke være mulig for en regjering å føre en utenrikspolitikk i strid med flertallet i Stortinget. Men det legger noen føringer for hvordan regjering og storting samhandler om utenrikspolitikk.

Regjeringen legger fram stortingsmeldinger som Stortinget behandler, holder redegjørelser som debatteres og om det er sensitive saker, drøftes disse i den utvidede utenriks- og forsvarskomiteé. På denne måten har man under ulike regjeringen funnet løsninger, også på vanskelige og kontroversielle saker, som har samlet en bred politisk oppslutning.

Men det er ingen tradisjon i Norge for at Stortinget forsøker å instruere regjeringen gjennom vedtak, slik det lå forseglet om i forbindelse med arbeidet for atomnedrustning og arbeidet for en verden uten atomvåpen eller i forhandlingene om en Tisa-avtale.

Her ga Arbeiderpartiet klart uttrykk for vårt syn i merknader og i debattene, og hvor et flertall ga uttrykk for at regjeringen må arbeidet aktivt for å «skape en prosess bygget på balansert nedrustning med det langsiktige mål å lage et juridisk rammeverk som innebærer et forbud mot atomvåpen». Dette flertall er ikke noe regjeringen glatt kan overse.

For å vise til Johs Andenes' «Statsforfatningen i Norge», hvor han skriver følgende: «Og selv om man mener at Stortinget, utenfor det område hvor dets medvirkning er uttrykkelig foreskrevet, ikke kan gi regjeringen bindende pålegg, men må nøye seg med en henstilling, vil Stortingets standpunkt virke politiske forpliktende for regjeringen.»

Svein Roald Hansen, stortingsrepresentant for Arbeiderpartiet

svein-roald.hansen@stortinget.no

Café, croissant ...

SPRÅK

Sylfest Lomheim

Frode Korslund trenger ingen nærere presentasjon for lesarar av Klassekampen. Han lever og andar for (andres) feil. I dag gjer eg eit unntak; eg svarar. Fordi han har rett, i innlegget den 12. juni, i ein ting: Slaget mot tyrkarane utanfor Wien stod i 1683 – ikkje i 1689, som eg dessverre skriv. Eg må ha blingsa. Det bør ein ikkje gjera.

Så tek han for seg mi utlegging av ordet café. Der tek han feil, fordi han les feil. Han påstår, med brask og bram, at kaffe var i bruk i Europa før 1700. Sjølv sagt. Men det var ikkje poenget. Eg skreiv om café, eit ord for utestad. Det vart først teke i bruk (som eg skreiv) i Paris

rundt 1700. Den aller første caféen var Le Procope.

Deretter prøver han å arrestera mi forklaring av croissant. Dette bakverket vart jo ikkje laga i Frankrike før ut på 1800-talet, skriv han. Rett – igjen. Men feil. Eg skreiv ikkje om franske bakarar, eg skreiv om opphavet til ordet. Då må me, som eg skreiv, til Wien, til året 1689 (sic!). Dei feira sigeren over tyrkarane med å laga dette bakverket, i form av ein veksande halvmåne. Og som seg hør og bør tok Wien i bruk det franske ordet for 'veksande'; fransk var den tids motespråk.

Korslund kan læra (minst) ein ting av fotballen; blir ein for ivrig i taklingane, går det gjerne gale.

Sylfest Lomheim, professor, skriv om språk i Klassekampen kvar onsdag
sylfest.lomheim@gmail.com

Hva var Sovjetunionen?

HISTORIE

Jens Malling

Å demonisere hele den sovjetiske perioden fra 1917 til 1991 er en utbredt tendens blant historikere i Europa og USA – inkludert Bård Larsen, som kommenterer min artikkel «Fjerner minnene» om ødeleggelse av monumenter fra denne perioden i Ukraina.

Uheldigvis har de nå funnet åndsfeller i dette landet, hvor nye makthavere har vedtatt en lov som gjør symboler fra sovjettiden ulovlige. En betydelig del av ukrainerne – fremfor alt i de sørlige og østlige delene av landet – har et positivt bilde av Sovjetunionen. De deler ikke regjeringens nasjonalistiske agenda, som samtidig fungerer perfekt til å holde avstand til Russland.

Likevel er loven – som skal slette den sovjetiske fortiden i gater og på plasser overalt i landet – vedtatt uten noen offentlig debatt. Hvis det hadde vært en debatt, kunne man ha differensiert litt og kanskje blitt eni om at for eksempel den første kvinnen i rommet, Valentina Teresjkova, fikk stå, men at sjefen for tsjekaen, Feliks Dsersjinskij, ble tatt ned.

Som jeg også skriver i artikkelen, kan det å håne folks fortid og identitet i den nåværende konfrontasjonen med Russland vise seg å ha katastrofale konsekvenser for Ukrainas nasjonale sikkerhet.

Bård Larsen – og de nye ukrainske makthaverne, president Petro Porosjenko og statsminister Arsenij Jatsjuk – ser ut til å mene at hele den sovjetiske perioden fra 1917 til 1991 var en gigantisk feiltakelse og utgjorde et eneste langt redselsregime som utelukkende var preget av den mørkeste stalinisme. For Bård Larsen kan Sovjetunionen reduseres til «kolonivelde», «gamle diktatorer» og «folkemorere».

I virkeligheten var det i Sovjetunionen mange strømninger mot stalinismen – blant annet under Nikita Khrusjtsjov, fra midten av 1950-tallet til midten av 1960-tallet, samt Mikhail Gorbatsjovs ambisiøse reformprosjekt på 1980-tallet – et prosjekt som imidlertid falt sammen, delvis fordi vestlige land

ikke ville gi ham den nødvendige økonomiske støtten. Gorbatsjov hadde egenhendig avsluttet Den kalde krigen ved å trekke tilbake Den røde hær fra Øst-Europa, og han var i ferd med å demokratisere Sovjetunionen. I stedet opplevde ukrainere og russere at hele unionen ble avvirket på 1990-tallet: De tidligere sovjetborgerne fikk gangsterverdelde, fattigdom og oligarker, så det er ikke så rart at innbyggerne i de landene av og til å sende Sovjetunionen en vennlig tanke.

Selvfølgerlig tar Bård Larsen opp den gamle sammenligningen mellom Nazi-Tyskland og Sovjetunionen, angivelig til redselsregimer som var like ille. Historikere som Bård Larsen finner det sjelden umaken verdt å ta med et tredje sosioøkonomisk system, nemlig det vestlig-liberale og de langt mer aktuelle folkemord som er begått i dette systemets navn fra Vietnam til Irak.

Jens Malling, journalist

malling.jens@gmail.com

Misvisende om Riksrevisjonen

RIKSREVISJONEN

Per-Kristian Foss

Sveinung Skule, Elisabeth Hovdhaugen og Per Olaf Aamodt i NIFU skriver i Klassekampen 12. juni at «Riksrevisjonen reduserer spørsmålet om kvalitet i høyere utdanning til et spørsmål om gjennomføring». Stortinget har etter forslag fra Kunnskapsdepartementet sluttet seg til at gjennomføring på normert tid er det nasjonale styringsparameteren. I departementets budsjettforslag står det at også avlagte studiepoeng gir en indikasjon om kvalitet. Det er Riksrevisjonens oppgave å kontrollere om staten når de målene som Stortinget har fastsatt, ikke å utforme egen politikk eller målsettinger når vi selv finner det for godt.

Riksrevisjonen skal med grunnlag i våre undersøkelser gi anbefalinger som kan bidra til en bedre forvaltning. En av anbefalingene i denne undersøkelsen er at departementet «vurderer å innføre indikatorer som på en bedre måte kan belyse og utvikle kvaliteten i høyere utdanning».

Kunnskapsminister Røe Isaksen skriver i sitt svar at

han vil beholde studiegjennomføring som en av flere indikatorer på kvalitet, og at det våren 2017 vil bli lagt fram for Stortinget en melding om kvalitet i høyere utdanning.

Det er et overordnet mål at universiteter og høyskoler skal gi utdanning av høy internasjonal kvalitet. Tall fra OECD viser at Norge ligger dårlig an når det gjelder andelen studenter som oppnår en grad i løpet av studiene. Som representantene for NIFU skriver kan det være mange grunner til det, blant annet at det norske inntakssystemet er relativt åpent.

Jeg viser til at det i mange år har vært slik at det er forholdsvis mange som studerer i Norge – også i 2003, da kvalitetsreformen ble innført. Med tanke på at bedret gjennomføring og redusert frafall var sentrale målsettinger med reformen, er det ikke betryggende at antallet studiepoeng per heltidsstudent er omtrent uforandret fra 2003 til 2013 og at frafallet – særlig blant masterstudenter – har vist en stigende tendens de siste årene.

Av hensyn til effektiv bruk av fellesskapets ressurser og studentenes situasjon, er det viktig at resultatene blir bedre. Lang gjennomførings-

tid og få oppnådde studiepoeng fører til opphopning av studenter ved studiestedene, i stedet for at ressursene brukes på å følge opp at den enkelte student har god progresjon og faktisk gjennomfører studiene.

Vi har merket oss at NIFUs representanter mener at vi ikke bør vært flinke nok til å vise til forskning som viser at inntakskarakterer har betydning for gjennomføring. Det er riktig at vi har sett inntakskarakterene i forhold til gjennomføring på institusjonsnivå, og ikke sammenlignet fag som for eksempel sykepleie på tvers av institusjonene. Rapporten viser likevel at lærestedene kan gjøre mer for å styrke studiegjennomføringen, blant annet når det gjelder studieorganisering, undervisningsformer og den faglige kvaliteten ved studiestedet.

Kunnskapsministeren skriver i sitt svar til Riksrevisjonen: «Jeg mener det er rom for at institusjonene i større grad enn i dag kan iverksette tiltak for å styrke studiegjennomføringen». Det er et synspunkt jeg er enig i, og som har god støtte i vår undersøkelse.

Per-Kristian Foss, riksrevisor

Nattåpent – men for hvem?

BARNEHAGER
Erik Lunde

Hvorfor vil venstresiden i Oslo tvinge småbarnsfamilieene til å tilpasse seg arbeidsgiverne?

I fjor la Arbeiderpartiet, SV og Miljøpartiet De Grønne frem et forslag om et prøveprosjekt med nattåpne barnehager i Oslo. Eller rettere sagt: Et overnattings-tilbud for barn mellom ett og seks år. For ifølge Øie-utvalget, som ga myndighetene råd om fremtidens barnehage, kan ikke et slikt tilbud kalles barnehage. Et barnehagetilbud må være noe mer enn en seng – det må være et pedagogisk tilbud der barn utvikler seg gjennom lek og læring.

Nattåpne «barnehager» er drømmeløsningen for arbeidsgivere som ikke ønsker å tilpasse seg småbarnsforeldres, og særlig aleneforeldres, spesielle behov. Prinsippet om at det er arbeidslivet som skal tilpasse seg familiene – og ikke omvendt – snus på hodet.

I dag kan foreldre med små barn forhandle med arbeidsgivere og forsøke å finne løsninger som gjør at de kan være hjemme med barna om natta. Ved innføring av nattåpne «barnehager» vil foreldrene miste dette forhandlingskortet overfor arbeidsgiverne. Det blir såre enkelt for arbeidsgiverne å peke på at barna kan være i «barnehagen» om natta.

Foreldre som ser at barna er utrygge hjemmefra om natta og som ikke ønsker å benytte seg av tilbudet om nattåpent, vil selvsagt

VENSTRESIDE PÅ VILLSPOR: Hvorfor vil Ap, SV og MDG i Oslo snu på prinsippet om at det er arbeidslivet som skal tilpasse seg familiene, spør KrFs Erik Lunde.

ILLUSTRASJONSFOTO: FRIDA HOLSTEN

komme under et stort press. Skal disse tvinges til å velge et nattåpent tilbud dersom arbeidsgiverne mener de bør jobbe om natta?

at det er en maksgrense for hvor lenge et barn kan være i barnehagen. Og hva skjer den dagen barnet begynner på skolen? Få mener at vi skal etablere et overnattings-

nok var de ikke så opptatt av en slik vurdering i dette tilfellet.

Det er oppsiktsvekkende at partier som ellers er opptatt av arbeidstakeres rettigheter, ikke presenterer småbarnsforeldre for noe annet alternativ enn å velge mellom jobb eller barnas beste. Hvis det er vilje, kan man selvsagt finne løsninger som ivaretar aleneforeldrenes behov på en annen og mye bedre måte enn dette. Nattåpne «barnehager» er et gode for arbeidsgiverne, men en dårlig løsning for foreldrene og barna.

Erik Lunde,
Oslo KrFs førstekandidat ved
bystyrevalget
eriklunde100@gmail.com

” Skal foreldrene tvinges til å velge et nattåpent tilbud dersom arbeidsgiverne mener de bør jobbe om natta?

Jeg forstår at forslaget om nattåpne «barnehager» er et godt ment forsøk på løse aleneforeldrenes tidsklemme. Problemet at det ikke løser noe som helst. Før hvor skal barna være om dagen, når mor eller far hviler ut etter nattevakta? Alle er enige om

«barnehager» et dårlig alternativ for barna. Barnas beste og barnas rettigheter får forbausende liten plass i diskusjonen om nattåpne tilbud. I Oslo bystyre har SV gjentatte ganger krevd at alle saker skal ha en «barnas beste»-vurdering. Merkelig

Klima, arbeidsplasser og slapp journalistikk

SV
Kenneth T. Kjelsnes

Det var en trasig opplevelse å lese Klassekampen sitt oppslag på lørdag om strid i SV på grunn av nei til utbygging av Johan Sverdrup-feltet. Hele oppslaget hviler på en premiss om at man må foreta et valg mellom klima og arbeidsplasser og at dette er et gjensidig utelukkende veivalg. Det er selvfølgelig feil og en fordummende framstilling.

Når SV sier nei til Johan Sverdrup-utbyggingen er ikke det fordi vi er mot arbeidsplasser: Det er et nøkternt og nødvendig politisk valg basert på det enkle faktum at de påviste reservene av olje, kull og gass

inneholder fem til ni ganger mer CO₂ enn verden kan slippe ut dersom vi skal unngå de verste konsekvensene av klimaendringene.

En omstilling til grønn industri er ikke et valg vi har – det er helt nødvendig. Problemet vårt er at det politiske flertallet i Norge, mot SVs gjentatte advarsler, har stått for et svært høyt investeringsnivå på norsk sokkel. En nedgang i investeringene vil derfor bli svært krevende, noe vi ser akkurat nå. Den økende arbeidsledigheten i olje- og leverandøriindustrien har vært en varslet krise, som ikke bør overraske noen som helst.

Mindre oljeinvesteringer vil gi større rom i økonomien til andre investeringer. SV har utvilsomt foreslått den mest offensive industripolitikken av partiene på Stortinget i

vårt alternative statsbudsjett, og nå sist i revidert. Ingen andre partier har vært i nærheten av å foreslå like mange tiltak for å bøte på økende arbeidsløshet og omstillingsbehovet i industrien. Klima og arbeidsplasser er ikke gjensidig utelukkende veivalg – snarere tvert imot: Kompetansen fra oljealderen må brukes til å utvikle framtidens næringer.

Så hvorfor stilles ikke Bersås, Sande og de andre intervjuobjektene i Klassekampens artikkel kritiske spørsmål om dette? Kritisk journalistikk er en av hovedgrunnene til at jeg, og mange andre, leser Klassekampen. Men her står man til stryk. I stedet for å la dem slippe unna med grunnløse påstander om at vedtaket skyldes panikk, at SV prioriterer byvelgere og klipper

Klassekampen 13. juni

båndene til fagbevegelsen, bør de stilles følgende to grunnleggende spørsmål: «Skal Norge pumpe opp alle sine olje- og gassreserver, noe som vil bidra til uante konsekvenser for klimaet og livet vårt på kloden?» og «Oljen vil ta slutt. Sett at den tok slutt om tre år: Hvordan skal Norge omstille seg fra oljeavhengighet til et liv uten olje?» Verre er det ikke.

Kenneth T. Kjelsnes,
bystyrekandidat, Trondheim SV
kenneth@kjelsnes.com

Oljefondet må ut av Eritrea nå!

ERITREA
Brit Nustad

Oljefondet har etiske retningslinjer som ble utvidet da Stortinget fredag 5. juni bestemte å trekke fondet ut av kullindustrien. Det neste må bli å trekke fondet ut av gullindustrien i Eritrea!

Diktatoren i landet, Isaias Afeverki, lever av inntekter fra Nevsun-gullgruvene og en skatt på to prosent som eritreere verden rundt blir avkrevd.

Eritrea er et av verdens mest lukka og brutale regimer. Landet har ingen grunnlov og elementære menneskerettigheter finnes ikke, heller ikke politiske eller demokratiske rettigheter. Fra det lille landet med cirka 4,5 millioner innbyggere flykter cirka 200 mennesker hver dag over grensa til Etiopia, og ifølge FN flykter cirka 4000 hver måned til Europa! Rundt en fjerdedel av alle flyktninger som dør i Middelhavet kommer fra Eritrea.

I fjor søkte 1890 eritreiske flyktninger om asyl i Norge, og hittil i år har over 100 barn under 18 år banket på vår dør.

De rømmer fra et regime som tvinger alle 18-åringene til militærtjeneste på ubestemt tid, før svært mange av dem må gjøre såkalt nasjonaltjeneste til de fyller 40 år! De bor i arbeidsleire, tjener ti dollar per måned blant annet for å bygge veier og jobbe i gullgruvene. Dette er slaveri og tvangsarbeid.

Eritrea har også en militis, bevæpnede reservestyrker som alle må være med i inntil de fyller 60 år.

I FNs hovedforsamling sa deres spesialrapportør sa nylig at landet preges av forsvinninger og drap, tilfeldige pågripelser og inhumane fengsler med bruk av isolat og tortur.

Det er totalt uakseptabelt at Norge bidrar til at en diktator kan fortsette å leve av gullgruver. Det er uetisk av Norge å være medeier i disse gruvene. Vi oppfordrer Stortinget til å trekke oljefondet ut av Eritrea nå!

Brit Nustad,
styremedlem i RIA (rettferdighet i asylpolitikken) og partiet Rødt
brit.nustad@lyse.net